

ALEKSANDR FAYNBERG SHE'RIYATIDA BADIY XUSUSIYATLAR**Turg'unboyeva Arofatxon Otabek qizi***O'zbekiston Davlat Jahon tillari Universitetining xorijiy til va adabiyot**1-fakultetining 2-kurs talabasi**E-mail: arofatxon2006@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Aleksandr Arkadyevich Faynberg she'riyatida hayot mazmuni va falsafiy qarashlarning badiiy ifodasi tahlil qilinadi. Shoir ijodida inson hayotining mohiyati, vaqtning o'tkinchiligi, insoniy qadriyatlar, do'stlik va vatan tuyg'usi kabi masalalar muhim o'rin egallaydi. Faynberg she'riyatida falsafiy fikrlar ko'pincha oddiy hayotiy voqealar, tabiat tasvirlari va lirik obrazlar orqali ifodalanadi. Ushbu maqolada shoir asarlaridagi falsafiy g'oyalar, lirik qahramonning dunyoqarashi hamda hayot haqidagi mushohadalar ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, Faynberg she'riyatining o'zbek va rus adabiy muhitidagi o'rni ham yoritiladi.

Kalit so'zlar: Aleksandr Faynberg, she'riyat, falsafiy qarashlar, hayot mazmuni, lirika, vaqt, insoniy qadriyatlar, poetik tafakkur.

Kirish

XX asr va XXI asr boshlaridagi O'zbekiston adabiy muhitida turli millat vakillari ijodi muhim o'rin egallaydi. Shunday ijodkorlardan biri Aleksandr Arkadevich Faynberg bo'lib, u rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, butun umrini O'zbekistonda o'tkazgan va o'z asarlarida shu yurt hayoti, tabiati hamda insonlarini tasvirlagan. Shoir 1939-yil 2-noyabrda Toshkent shahrida tug'ilgan va keyinchalik o'zining she'riy to'plamlari, tarjimalari hamda ssenariylari bilan adabiyot olamida tanilgan ijodkorlardan biriga aylangan.

Faynberg ijodi o'zining lirik ruhiyati, hayotiyliigi va falsafiy chuqurligi bilan ajralib turadi. Uning she'rlarida inson qalbining nozik kechinmalari, hayot mazmuni, vaqtning o'tkinchiligi hamda insonning o'z taqdiri haqidagi o'y-xayollari aks etadi. Shoir oddiy hayotiy hodisalar orqali chuqur falsafiy g'oyalarni ifodalashga muvaffaq bo'lgan.

Adabiyotda hayot mazmuni masalasi ko'plab shoir va yozuvchilarni qiziqtirib kelgan. Faynberg ham bu mavzuni o'z ijodida keng yoritgan. Uning she'rlarida hayotning mohiyati, insonning bu dunyodagi o'rni, vaqtning qadrini bilish va insoniy qadriyatlarga sodiq qolish kabi g'oyalar yetakchi o'rin egallaydi.

Aleksandr Faynberg she'riyatining umumiy xususiyatlari

Faynberg she'riyati o'zining sodda, ammo chuqur ma'noli ifodasi bilan ajralib turadi. Shoir murakkab falsafiy fikrlarni oddiy va tushunarli tilda bayon qilishga harakat qilgan. Bu esa uning asarlarini keng kitobxonlar ommasiga yaqinlashtirgan.

Shoir she'rlarida ko'pincha inson ruhiyati, hayotdagi sinovlar va insonning ichki dunyosi tasvirlanadi. Bu jihatdan Faynberg she'riyati lirik-falsafiy yo'nalishga mansub hisoblanadi.

Faynberg asarlarida hayot haqida mushohada yuritish muhim o‘rin egallaydi. Shoir inson hayotini murakkab, ammo mazmunli jarayon sifatida tasvirlaydi. U o‘z she‘rlarida insonni hayotning qadriga yetishga, har bir lahzaning ahamiyatini anglashga chorlaydi.

Faynberg she‘riyatida hayot mazmuni

Shoir ijodida hayot mazmuni masalasi markaziy o‘rinlardan birini egallaydi. Faynberg she‘rlarida hayot faqat kundalik voqealar majmui sifatida emas, balki chuqur ma’noga ega bo‘lgan jarayon sifatida talqin qilinadi.

Shoir hayotning qadrini anglash uchun inson avvalo o‘z qalbiga nazar solishi kerakligini ta’kidlaydi. Uning fikricha, insonning haqiqiy boyligi moddiy ne’matlarda emas, balki ruhiy boylilikda, mehr-oqibatda va insoniy munosabatlarda namoyon bo‘ladi.

Faynberg she‘rlarida hayot ko‘pincha yo‘l yoki sayohat obraziga qiyoslanadi. Bu obraz orqali shoir inson hayoti davomida turli sinovlarga duch kelishini va bu sinovlar orqali inson kamol topishini ko‘rsatadi.

Shoirning fikricha, hayotning haqiqiy mazmuni insonning boshqalarga qilgan yaxshiliklari va qoldirgan ezgu izlarida namoyon bo‘ladi. Shu sababli uning she‘rlarida insoniylik, mehr-muruvvat va do‘stlik g‘oyalari muhim o‘rin egallaydi.

Vaqt va hayot falsafasi

Faynberg she‘riyatida vaqt tushunchasi ham muhim falsafiy kategoriya sifatida namoyon bo‘ladi. Shoir vaqtning tez o‘tishini ko‘pincha tabiat manzaralari orqali tasvirlaydi. Masalan, fasllarning almashinuvi, tong va oqshom manzaralari vaqtning o‘tkinchiligini ifodalovchi poetik obrazlar sifatida qo‘llanadi.

Shoir vaqtning qadrini bilishga chaqiradi. Uning fikricha, inson hayotining har bir lahza qimmatli bo‘lib, uni behuda o‘tkazmaslik kerak.

Faynberg she‘rlarida vaqt ko‘pincha xotira bilan bog‘liq holda tasvirlanadi. Xotiralar inson hayotining ajralmas qismi bo‘lib, ular insonning o‘tgan hayotini eslatib turadi.

Insoniy qadriyatlar va hayot falsafasi

Faynberg ijodida insoniy qadriyatlar muhim o‘rin tutadi. Shoir o‘z she‘rlarida insonni ezgulikka, mehr-oqibatga va halollikka chorlaydi. Uning fikricha, hayotning haqiqiy mazmuni insoniy munosabatlarda namoyon bo‘ladi.

Shoir do‘stlik, sadoqat va vatanparvarlik kabi g‘oyalarni ham yuksak qadrlaydi. Uning she‘rlarida insonlarning bir-biriga bo‘lgan hurmati va mehr-oqibati ko‘p bora tasvirlanadi.

Faynberg inson hayotini tabiat bilan uyg‘unlikda ko‘radi. Tabiat obrazlari orqali shoir hayotning go‘zalligi va insonning bu dunyodagi o‘rnini ifodalashga harakat qiladi.

Lirik qahramonning dunyoqarashi

Faynberg she‘riyatida lirik qahramon obrazi muhim ahamiyatga ega. Bu qahramon ko‘pincha hayot haqida o‘ylaydigan, o‘zining ichki dunyosini tahlil qiladigan inson sifatida tasvirlanadi.

Lirik qahramon orqali shoir o‘zining falsafiy qarashlarini ifodalaydi. Bu qahramon hayotning murakkabligini anglaydi, ammo shu bilan birga hayotdagi go‘zalliklarni ham qadrlaydi.

Shoirning lirik qahramoni hayotning qadriga yetadigan, insoniylikni ulugʻlaydigan obraz sifatida namoyon boʻladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg sheʼriyati oʻzining falsafiy mazmuni va lirik chuqurligi bilan ajralib turadi. Shoir asarlarida hayot mazmuni, vaqtning oʻtkinchiligi, insoniy qadriyatlar va ruhiy kechinmalar muhim oʻrin egallaydi.

Faynberg oddiy hayotiy voqealar orqali chuqur falsafiy gʻoyalarni ifodalashga muvaffaq boʻlgan ijodkor hisoblanadi. Uning sheʼriyati insonni hayotning qadriga yetishga, vaqtni qadrlashga va insoniy qadriyatlarga sodiq qolishga chorlaydi.

Bugungi kunda ham Faynberg ijodi adabiyot ixlosmandlari va tadqiqotchilar tomonidan katta qiziqish bilan oʻrganilmoqda. Uning asarlari oʻzining falsafiy mazmuni va samimiyligi bilan kitobxonlarni oʻylashga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Faynberg A.A. Tanlangan sheʼrlar. – Toshkent: Gʻafur Gʻulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nashriyoti.
2. Oʻzbekiston Milliy Ensiklopediyasi. – Toshkent.
3. Karimov N. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Universitet nashriyoti.
4. Nurmatov A. Zamonaviy adabiyot tahlili. – Toshkent.
5. Norboyeva Z. Aleksandr Faynberg ijodi haqida tadqiqotlar. – ilmiy maqola.